

MERHAMET DOYUMU ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

DEVELOPMENT OF COMPASSION SATISFACTION SCALE

Eşref NAS¹ - Ramazan SAK²

Öz

Merhamet doyumunu kişinin merhametli eylemlerde bulunmaktan dolayı elde ettiği memnuniyet halidir. Bu çalışmanın amacı yetişkinlerin merhamet doyumlarını belirlemeye yönelik Merhamet Doyumu Ölçeği'nin geliştirilmesidir. Ölçeğin psikometrik özelliklerinin belirlenebilmesi için 504 yetişkinden veri toplanmıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda 12 madde tek bir faktör altında toplanmış ve bu tek faktörlü yapı toplam varyansın %56,14'ünü açıklamıştır. Elde edilen bu tek faktörlü yapı doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiş ve elde edilen uyum değerlerinin ($\chi^2/sd= 2.563$; RMSEA=.079, RMR=.027, IFI=.95, CFI=0.96, NFI=.92, RFI=.90, GFI=.92, AGFI=.88) iyi uyum gösterdikleri bulunmuştur. Merhamet Doyumu ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .92 ve yarı güvenirlik katsayısı ise .90 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, yetişkinlerin merhamet doyumunu düzeylerini belirlemeye yönelik geliştirilen Merhamet Doyumu Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Merhamet doyumunu, yetişkinler, merhamet, geçerlik, güvenirlik

Abstract

Compassion satisfaction is the pleasure that a person obtains from doing compassionate actions. The aim of this study is to develop the Compassion Satisfaction Scale to determine the compassion satisfaction of adults. Data were collected from 504 adults to determine the psychometric properties of the scale. At the end of the exploratory factor analysis, 12 items were collected under a single factor and this single factor structure explained 56.14% of the total variance. Also, this single factor structure was tested with Confirmatory Factor Analysis and it was found that the obtained fit values ($\chi^2/sd= 2.563$; RMSEA=.079, RMR=.027, IFI=.95, CFI=0.96, NFI=.92, RFI=.90, GFI=.92, AGFI=.88) showed a good fit. The internal consistency coefficient of the Compassion Satisfaction Scale was .92 and the split-half reliability coefficient was .90. As a result, it was determined that the Compassion Satisfaction Scale developed to determine the levels of compassion satisfaction of adults is a valid and reliable measurement tool.

Keywords: Compassion satisfaction, adults, compassion, validity, reliability

¹ Doktora Öğrencisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, esrefnasx@gmail.com, Orcid: 0000-0002-4524-9534.

² Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi Bölümü, ramazansak06@gmail.com, Orcid: 0000-0002-7504-9429.

Makale Türü: Araştırma Makalesi – Geliş Tarihi: 05.04.2021 – Kabul Tarihi: 07.07.2021

DOI:10.17755/esosder.910301

Atf için: Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2021;20(80): 2019-2036

Etik Kurul İzni: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etik Kurul Başkanlığı 30.12.2020 tarih ve 2020/15-52 sayılı kararı ile Etik İzni alınmıştır.

1. GİRİŞ

Merhamet, acı çeken insanlara karşı duyulan bir duygu olup ihtiyaç sahibi insanlara yönelik gerçekleştirilen psiko-sosyal yardımdır. Merhamet, başka bir canlının yaşadığı kötü durumdan dolayı kişinin hissettiği üzüntü ve acıma duygusudur (Türk Dil Kurumu, 2020). Merhamet kavramı, başkasının acısına tanıklık ederken ortaya çıkan ve daha sonra yardım etme arzusunu tetikleyen bir duygu olarak tanımlanmaktadır (Goetz, Keltner ve Simon-Thomas, 2010). Merhamet aynı zamanda kişinin kendine karşı anlayış ve nezaket göstermesidir (Neff, 2003). Daha geniş bir tanımla, merhamet, kişinin kendi hissettiği veya başkalarının çektiği sıkıntıların farkında olması, bu sıkıntıyı hafifletme amacıyla eyleme geçmesidir (Nas ve Sak, 2020).

Merhamet; din, felsefe, psikoloji gibi birçok alanda ele alınmaktadır. Doğu geleneklerinde merhametin zihin ve beden üzerinde iyileştirici bir etkiye sahip olduğuna inanılmaktadır (Vivino, Thomson, Hill ve Ladany, 2009). Merhamet, insan yaşamının önemli bir özelliği olarak görülmekte ve bireysel, örgütsel ve toplumsal refahın önemli bir bileşeni olarak kabul edilmektedir. Araştırmalarda merhametin sosyalleşmenin gelişmesinde (Curtis, Horton ve Smith, 2012), prososyal davranışlar geliştirmede (Leiberg, Klimecki ve Singer, 2011), iyi-oluşun artırılmasında (Jazaieri ve diğerleri, 2014), stres ve kaygının azaltılmasında (Jazaieri ve diğerleri, 2018) ve sosyal adaletin gelişmesinde (Williams, 2008) etkili olduğu belirtilmektedir.

Merhametli olmak, sosyal destek alma/sunma yeteneğini geliştirebilmekte (Cosley, McCoy, Saslow ve Epel, 2010) ve empati göstermeyi (Sprecher ve Fehr, 2005) artırabilmektedir. Yapılan çalışmalarda, merhametli olmanın iki sonucu üzerinde durulmuştur. Merhametin birinci sonucu, olumsuz bir durum olarak literatürde yer almış ve bu durum merhamet yorgunluğu (compassion fatigue) kavramıyla açıklanmıştır (Berzoff ve Kita, 2010; Figley, 2002; Polat ve Erdem, 2017). Merhamet yorgunluğu, bireyin ihtiyaç sahibi kişilerin durumunu anlayıp onlara destek olmaya çalışırken duygusal olarak tükenişe sürüklenmesi şeklinde tanımlanmıştır (Sayar ve Manısalıgil, 2016). Merhamet yorgunluğu, kişinin başkalarının çektiği acılara karşı ilgisinin ve kapasitesinin azalmasıdır (Figley, 2002). Merhametin ikinci sonucu ise olumlu bir durum olarak literatürde yer almış ve bu durum da merhamet doyumunu (compassion satisfaction) kavramıyla açıklanmıştır (Stamm, 2002; Grant, Lavery ve Decarlo, 2019; Phelps, Lloyd, Creamer ve Forbes, 2009). Merhamet doyumunu, bireyin başkalarına yardım ederken hissettiği olumlu duyguların tümüdür (Sacco, Czurzynski, Harvey ve Ingersoll, 2015) ve kişinin merhametli eylemlerde bulunmaktan dolayı elde ettiği memnuniyet halidir (Stamm, 2002).

Merhamet doyumunu, yapılan işi ve sunulan desteği en iyi şekilde yerine getirmekten elde edilen zevktir. Başkalarına yardım etmenin keyifli olduğunu ve huzur verdiğini düşünmek ve topluma katkıda bulunma yeteneğinin farkında olup kendini iyi hissetmektir (Stamm, 2005). Merhamet doyumunu, acı çeken insanlara yardım eden kişilerin artan motivasyonlarıyla birlikte yaşadıkları içsel duygudur ve yardım etmekten ötürü hissettikleri memnuniyettir (Grant, Lavery ve Decarlo, 2019). Bu yüzden de merhamet doyumunu hem merhamet yorgunluğunun (Coetzee ve Klopper, 2010) hem de ikincil travma stresinin (Young, Cicchill ve Bfressler, 2011) zıt kutbu olarak açıklanmaktadır.

Merhamet doyumunu, bir kişinin başkalarına yardım etmekten elde ettiği olumlu duyguların tamamıdır (Sacco ve diğerleri, 2015). Başka bir ifadeyle, merhamet doyumunu, başkasının yaşadığı veya diğer canlının çektiği acının farkında olup bu acıyı hafifletmeye yönelik eylemlerde bulunurken elde edilen olumlu duyguların tümü şeklinde açıklanabilmektedir (Nas, 2021). Sağlık ve psikoloji alanındaki alanyazında, merhamet doyumunu hastanın/danışanın acılarına karşı ilgi duyma ve duyarlı olmanın sonucunda ortaya

çıkan memnuniyet hali olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda, merhamet doyumunun merhametli olmanın bir ödülü olarak düşünülebilir. Dolayısıyla hastaların/danışanların daha az acı çekmesini ve onların daha iyiye doğru değişmelerini görme fırsatı, merhamet doyumunu olarak değerlendirilmektedir. Bu durum ise merhametli eylemlerde bulunan kişilere enerji vermekle birlikte onların morallerinin yükselmesini, sevinç ve doyum elde etmelerini sağlamaktadır (Coetzee ve Klopper, 2010).

Merhametli davranmanın çoğu toplumlarda ve kültürlerde önemli ve değerli bir erdem olduğu vurgulanmaktadır. Ancak bazı durumlarda merhametli davranan kişilerin istemedikleri sonuçlarla karşılaştıkları ve bu nedenle merhametli kişilerin merhametli davranmaktan kaçındıkları söylenmektedir (Gilbert, McEwan, Matos ve Rivis, 2011). Bu durumun sonucunda da tükenmişlik ve merhamet yorgunluğu ortaya çıkabilmektedir. Yine de uzun süre merhamet göstermek, her zaman tükenmişlik ve merhamet yorgunluğu gibi olumsuz duygusal durumlara yol açmaz; aksine merhametli olmanın bir sonucu olarak insanlarda merhamet doyumunu duygusu da gelişebilmektedir (Alkema, Linton ve Davies, 2008).

İnsanların çalışma koşulları ve iş motivasyonları birbirinden farklı olduğu için/gibi merhamet doyumları da birbirlerinden farklılık gösterebilmektedir. Bazı insanlar, para kazanma ve terfi etme ile motive olurken; bazı insanlar ise destekleyici bir ortamda çalıştığında, esnek bir süpervizöre sahip olduğunda ve başkalarının hayatına anlamlı bir katkı sağladığında motivasyon elde edebilmektedir. Dolayısıyla farklı değişkenlere ve çevre şartlarına göre merhamet doyumunu da değişebilmektedir (Milliard, 2020). Örneğin; post-travmatik stres bozukluğunun belirtileri ve strese maruz kalmak merhamet doyumunu azaltabilmektedir (Li, Early, Nahrer, Klaristenfeld ve Gold, 2014; Meyer ve Klaristenfeld, 2015). Bireylerin sağlığını geliştirici desteklerin sunulması ise onların merhamet doyumlarını artırabilmektedir (Neville ve Cole, 2013).

Son yıllarda merhamet doyumunu konusunda birçok çalışma yapıldığı (Örneğin; Knaak, Christie, Mercer ve Stuart, 2019) yapılan çalışmaların çoğunun da sağlık alanında görev yapan personellere yönelik gerçekleştirildiği görülmektedir (Dasan, Gohil, Cornelius ve Taylos, 2015; Hegney ve diğerleri, 2013). Birçok araştırmada, merhamet doyumunu ile merhamet yorgunluğunun birlikte incelenmiş (DePanfilis, 2006; Annalakshmi ve Jayanthi, 2019) ve merhamet doyumunu ile merhamet yorgunluğu arasında negatif ve anlamlı bir korelasyon bulunduğu belirtilmiştir (Kim, Ha ve Jue, 2020; Jarrad ve Hammad, 2020). Ayrıca yapılan araştırmalarda merhamet doyumunun öz bakım (Alkema ve diğerleri, 2008), farkındalık (Decker, Brown, Ong ve Stiney-Ziskind, 2015; Martin-Cuellar, Atencio, Kelly ve Lardier, 2018), öz bakım aktiviteleri, değerlerin gelişmesi (Stainfield ve Baptist, 2019), duygusal uyumsuzluk (Kim, Ha ve Jue, 2020), tükenmişlik (Jarrad ve Hammad, 2020), olumlu duygular/düşünceler, stres yönetimi, zihinsel, sosyal ve fiziksel kaynaklar (Radey ve Figley, 2007) gibi pek çok faktörle ilişkili olduğu saptanmıştır.

Araştırmalarda, merhamet doyumunu artırmak ve merhamet yorgunluğunu azaltmak için çeşitli stratejiler belirlenmeye çalışılmış (Ames, Salmon, Holly ve Kamienski, 2017) ve merhamet yorgunluğunun olumsuz etkilerini azaltmada ya da önlemede merhamet doyumunun önemli rolü vurgulanmıştır (Papazoglou, Koskelainen ve Stuewe, 2019). Örneğin; öz bakımı geliştirmek/teşvik etmek, sağlık bakım hizmetlerinde görev yapan personellerin merhamet doyumunu artırmanın yanı sıra tükenmişlik ve merhamet yorgunluğu düzeylerini azaltmanın bir yolu olabileceği belirtilmiştir (Alkema ve diğerleri, 2008). Travmatik durumlarla karşılaşan klinisyenler için merhamet doyumunun genellikle zor olduğu ancak merhamet yorgunluğundan kaçınmak yerine merhamet doyumunu teşvik etmenin onların travma hastalarıyla çalışmalarındaki olumsuz sonuçlardan korunabileceği önerilmiştir. Bu bağlamda birbiriyle ilişkili üç yol önerildiği görülmektedir: (1) olumlu

duyguları artırmak veya hastalara/danışanlara karşı olumlu bir tutum sergilemek, (2) stres yönetimi için kaynakları artırmak ve (3) yaşama mutluluk katacak öz bakımı artırmak. Uygun anlayış ve değerlendirme ile bu üç unsur merhamet doyumunun pozitif yönde gelişmesini sağlayabilmektedir (Radey ve Figley, 2007).

Yukarıda verilen literatürden anlaşıldığı üzere, kimi insanlar yardım etmenin ya da bakım vermenin olumsuz yönü olan merhamet yorgunluğunu deneyimleyebilmekte veya merhametli olmaktan korkabilmektedir (Figley, 2002; Gilbert, 2009a; 200b). Kimi insanlar da yardım etmekten keyif alabilmektedir. Merhamet doyumunu olarak açıklanan bu durum, bakım vermenin, ilgi duymanın, destek sunmanın ve yardım etmenin olumlu yönünü yansıtmaktadır (Alkema ve diğerleri, 2008; Phelps ve diğerleri, 2009; Sacco ve Copel, 2017; Stamm, 2002; 2010). Araştırma sonuçları incelendiğinde ise merhamet doyumunun sağlık, psikoloji, eğitim, ruh sağlığı, güvenlik ve danışmanlık gibi insanla muhatap olunan alanlarda ele alındığı ve bu alanlarda görev yapan personellerin merhamet doyumunun artırılmasının önemli görüldüğü anlaşılmaktadır.

Merhamet yorgunluğu ile merhamet doyumunu arasında negatif bir korelasyon bulunmaktadır (Slocum-Gori, Hemsworth, Chan, Carson ve Kazanjian, 2011). Bireylerin deneyimledikleri merhamet yorgunluğu arttıkça merhamet doyumları azalabilmektedir (Conrad ve Kellar-Guenther, 2006). Bu nedenle, merhamet yorgunluğunun olumsuz etkilerini azaltmada veya önlemede merhamet doyumunun etkili olduğu belirtilmekte (Papazoglou ve diğerleri, 2019) ve merhamet doyumunu artırmaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Ames ve diğerleri, 2017). Bireylerin merhamet doyumlarının artırılması için öncelikle merhamet doyum düzeyinin belirlenmesi ve ölçülmesi gerekmektedir. Bu durum ise merhamet doyumunun geçerli ve güvenilir araçlarla ölçülmesi anlamına gelmektedir. Fakat Türkçe alanyazına bakıldığında, merhamet doyumunu ölçebilecek herhangi bir ölçme aracının mevcut olmadığı saptanmıştır. Merhamet doyumunu ile ilgili Türkçe alanyazında ölçme aracı bulunmamakla birlikte, merhamet konusundaki ölçek çalışmaları da genel olarak yurt dışındaki ölçeklerin Türkçeye uyarlanması şeklinde gerçekleşmiştir. Aşağıdaki tabloda Türkçe alanyazında yer alan ölçeklere ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Türkçe Alanyazında Yer Alan Ölçekler

Ölçeğin Orjinal İsmi	Türkçe İsmi
Compassion Scale (Pommier, 2011)	Merhamet Ölçeği (Akdeniz ve Deniz, 2016)
Lovingkindness-Compassion Scale (Cho ve diğerleri, 2018)	Şefkat-Merhamet Ölçeği (Sarıçam ve Erdemir, 2019)
Compassion of Others' Lives Scale (Chang, Fresco ve Green, 2014)	Başkalarının Yaşamına Merhamet Ölçeği (Coşkun, Kavaklı, Babayiğit ve Chang, 2017)
Self-Compassion Scale (Neff, 2003)	Öz-Duyarlılık Ölçeği (Akın, Akın ve Abacı, 2007) Öz-Anlayış Ölçeği (Deniz, Kesici ve Sümer, 2008)
Compassion Love Scale (Sprecher ve Fehr, 2005)	Duyarlı Sevgi Ölçeği (Akın ve Eker, 2012)
Compassion Fatigue-Short Scale (Adams, Boscarino ve Figley, 2006)	Merhamet Yorgunluğu-Kısa Ölçeği (Dinç ve Ekinci, 2019)
Professional Quality of Life Scale (Version 5) (Stamm, 2010)	Çalışanlar İçin Yaşam Kalitesi Ölçeği (Yeşil ve diğerleri, 2010)
Compassion Satisfaction and Compassion Fatigue Scale (Stamm, 2010)	Merhamet Doyumu ve Merhamet Yorgunluğu Ölçeği (Çınarlı, 2019)

Merhamete ilişkin yukarıda verilen ölçeklere bakıldığında, aynı ölçeğin farklı isimlerle uyarlandığı anlaşılmaktadır. Bu ölçeklerin tümü üniversite öğrencileri veya diğer yetişkinlere yönelik olarak geliştirilmiştir. Bununla birlikte, çocuklara ve ergenlere yönelik olarak Nas ve Sak (2021) tarafından 12-18 yaş aralığındaki çocuklar için *Merhamet Ölçeği* geliştirilmiştir. Bunun yanı sıra, Stamm (2010) tarafından geliştirilen ve hem *Professional Quality of Life Scale (Version 5)* hem de *Compassion Satisfaction and Compassion Fatigue Scale* olarak bilinen ölçeğin Yeşil ve diğerleri (2010) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış ve ilgili ölçek *Çalışanlar İçin Yaşam Kalitesi Ölçeği* şeklinde uyarlanmıştır. Aynı ölçek, Çınarlı (2019) tarafından yapılan araştırmada, *Merhamet Doyumu ve Merhamet Yorgunluğu Ölçeği* olarak geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılarak Türkçe alanyazına dâhil edilmiştir. Ayrıca söz konusu ölçeğin *Mesleki Yaşam Kalitesi Ölçeği* olarak da bilindiği ve daha çok bireylerin çalışma yaşam kalitelerini belirlemeye yönelik olduğu belirtilmiştir (Çınarlı, 2019; Stamm, 2010).

Yukarıda ifade edildiği gibi, Türkçe alanyazın incelendiğinde, doğrudan merhamet doyumunu belirlemeye yönelik herhangi bir ölçme aracının bulunmadığı anlaşılmıştır. Alanyazındaki bu boşluk dikkate alınmış ve bireylerin merhamet doyumunu düzeylerini belirleyebilecek bir ölçme aracına ihtiyaç duyulmuştur. İlgili konuda yapılan araştırmalarda yetişkinlerin merhamete ilişkin algılarının olumlu yönde olduğu (Nas, 2020) ve yetişkinlere yönelik kültüre duyarlı ve orijinal bir merhamet doyumunu ölçeğinin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir (Nas, 2021). Bu bağlamda, bu çalışmada yetişkinlere yönelik *Merhamet Doyumu Ölçeği*'nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesinin, Türkçe alanyazındaki merhamet doyumunu ile ilgili ölçek boşluğunun giderilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmüştür.

2. YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı 18 yaş üzeri yetişkinlerin merhamet doyumunu düzeylerini belirlemeye yönelik Merhamet Doyumu Ölçeğinin geliştirilmesidir. Bu bakımdan çalışmada ölçek geliştirme süreçleri yöntemsel olarak izlenmiştir.

2.1. Çalışma Grubu

Bu çalışmada, ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılması amacıyla 2021 yılı Ocak-Mart aylarında farklı işlerde çalışan veya herhangi bir işte çalışmayan toplamda 504 yetişkine Merhamet Doyumu Ölçeği'nin taslak hali uygulanmıştır. Araştırmacılar daha sağlıklı doldurulması ve boş maddenin bırakılmaması gibi avantajlarından dolayı Google Forms uygulamasıyla katılımcıların ölçeği doldurmalarını istemişlerdir. Toplamda 504 ölçek, veri analizinde kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda, 504 katılımcıya ilişkin demografik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

		n	%
Cinsiyet	Kadın	251	49,8
	Erkek	253	50,2
Yaş	18-25	109	21,6
	26-33	209	41,5
	34-41	118	23,4
	42-63	68	13,5
Medeni Durumları	Evli	295	58,5

	Bekâr	204	40,5
	Boşanmış	5	1,0
Eğitim Durumları	Lise	35	6,9
	Üniversite	405	80,4
	Lisansüstü	46	9,1
	Ortaokul	9	1,8
	İlkokul	9	1,8

Tablo 2 incelendiğinde kadın ve erkek katılımcıların sayılarının birbirine neredeyse eşit olduğu, katılımcılardan yarısından fazlasının 18-33 yaş aralığında ve evli oldukları görülmektedir. Ayrıca katılımcıların beşte dördü üniversite mezunudur. Alanyazında yeterli sayıda katılımcının olduğu durumlarda Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizinin (DFA) aynı çalışma grubu yerine çalışma grubunun ikiye bölünüp yarısında AFA yarısında DFA yapılması önerilmektedir (Fabrigar, Wegener, MacCallum ve Strahan, 1999). Bu nedenle bu çalışmada toplanan veriler ortadan ikiye bölünmüş ve ilk yarısı ile AFA, diğer yarısı ile de DFA yapılmıştır. Diğer bir ifadeyle AFA için 252 ölçek, DFA için ise 252 ölçek kullanılmıştır.

2.2. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Ölçme aracının geliştirilmesi amacıyla öncelikle merhamet doyumunu ile ilgili alanyazın (Coetzee ve Klopper, 2010; Grant, Lavery ve Decarlo, 2019; Milliard, 2020; Phelps ve diğerleri, 2009; Stamm, 2002; 2005; 2010) ve merhamet doyumunu konusunda yapılan ölçek çalışmaları (Çınarlı, 2019; Stamm, 2010, Yeşil ve diğerleri, 2010) incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda 56 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Havuzda yer alan maddeler 5 Türkçe öğretmeni tarafından değerlendirilmiş, değerlendirme sonucunda taslaktaki bazı maddelerde değişiklik yapılmış ve bazı maddeler de taslaktan çıkarılmıştır. Bu durumun sonucunda taslakta 41 madde kalmıştır. Ardından taslağın son hali 9 uzman görüşüne sunulmuştur. Gelen 6 uzman dönütü dikkate alınmış ve yine bazı maddeler düzeltilirken bazı maddeler de çıkarılmıştır. Son halinde 14 maddelik bir taslak oluşmuştur.

Ölçeğin taslak halinin uygulanması için Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Yayın Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Çalışmada, izinler alındıktan sonra ölçek maddelerinin anlaşılabilirliğinin tespit edilmesi için pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda birkaç küçük düzeltme ile toplamda 14 maddeden oluşan taslak ölçek, Covid-19 salgını nedeniyle yüz yüze verilerin toplanmasının riskli olabileceği göz önünde bulundurularak internet (e-mail, WhatsApp) üzerinden gönüllü katılımcılara ulaştırılmıştır. Katılımcıların formları doldurmaları sonucunda veri toplama işlemi gerçekleşmiştir. Ayrıca çalışmada katılımcıların kimliği ile ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

2.3. Verilerin İşlenişi ve Analizi

Analizlere geçilmeden önce veriler tekrar gözden geçirilmiştir. Merhamet Doyumu ölçeğinin uygulanmasından elde edilen verilere öncelikle ölçeğin yapı geçerliliği için Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. AFA genellikle araştırmanın başında bir değişkenler grubu arasındaki karşılıklı ilişkiler hakkında bilgi toplamak amacıyla yapılmaktadır (Pallant, 2016). Diğer bir ifade ile AFA en az içerik kaybıyla fazla miktardaki veriyi gruplandırarak madde sayısını azaltmaktadır. AFA'da maddelerin yük değerlerine bakılarak her bir maddenin hangi faktör altında yer alacağına karar verilmektedir. Çalışmada,

faktörleri belirlemek için en yaygın kullanılan Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis) kullanılmıştır (Pallant, 2016). Temel Bileşenler Analizi fazla sayıdaki değişkeni azaltarak daha az sayıda bileşen altında toplamak amacıyla kullanılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2007). SPSS 22 programı kullanılarak AFA yapılmıştır. Ölçekteki maddelerin tek bir faktör altında toplanmalarından dolayı herhangi bir döndürme (rotation) yapılmamıştır. AFA yapıldıktan sonra elde edilen yapının geçerli bir yapı olup olmadığı doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir. DFA AMOS paket programı ile yapılmıştır. Merhamet Doyumu Ölçeğinin güvenilirliği için iç tutarlılık ve yarı güvenilirlik katsayıları SPSS 22 paket programı yardımıyla hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Merhamet Doyumu Ölçeğinin psikometrik özelliklerini belirlemek için Açımlayıcı Faktör Analizi, Doğrulayıcı Faktör Analizi ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

3.1. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Merhamet Doyumu Ölçeğinin (MDÖ) uygulanmasıyla elde edilen verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ve Bartlett's Test of Sphericity değerlerine bakılmıştır. Yapılan analiz sonucunda KMO değerinin 0.92 olduğu belirlenmiştir. KMO değerinin 0.60'tan büyük olması analiz için örneklem sayısının uygun olduğunu göstermektedir (Pallant, 2016). Bartlett's Test of Sphericity ile elde edilen verilerin çok değişkenli normalliğe sahip olup olmadığı test edilmiş olup Bartlett's Test of Sphericity değerinin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p=0.00$). Bartlett's Test of Sphericity değerinin anlamlı çıkmış olması verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Pallant, 2016).

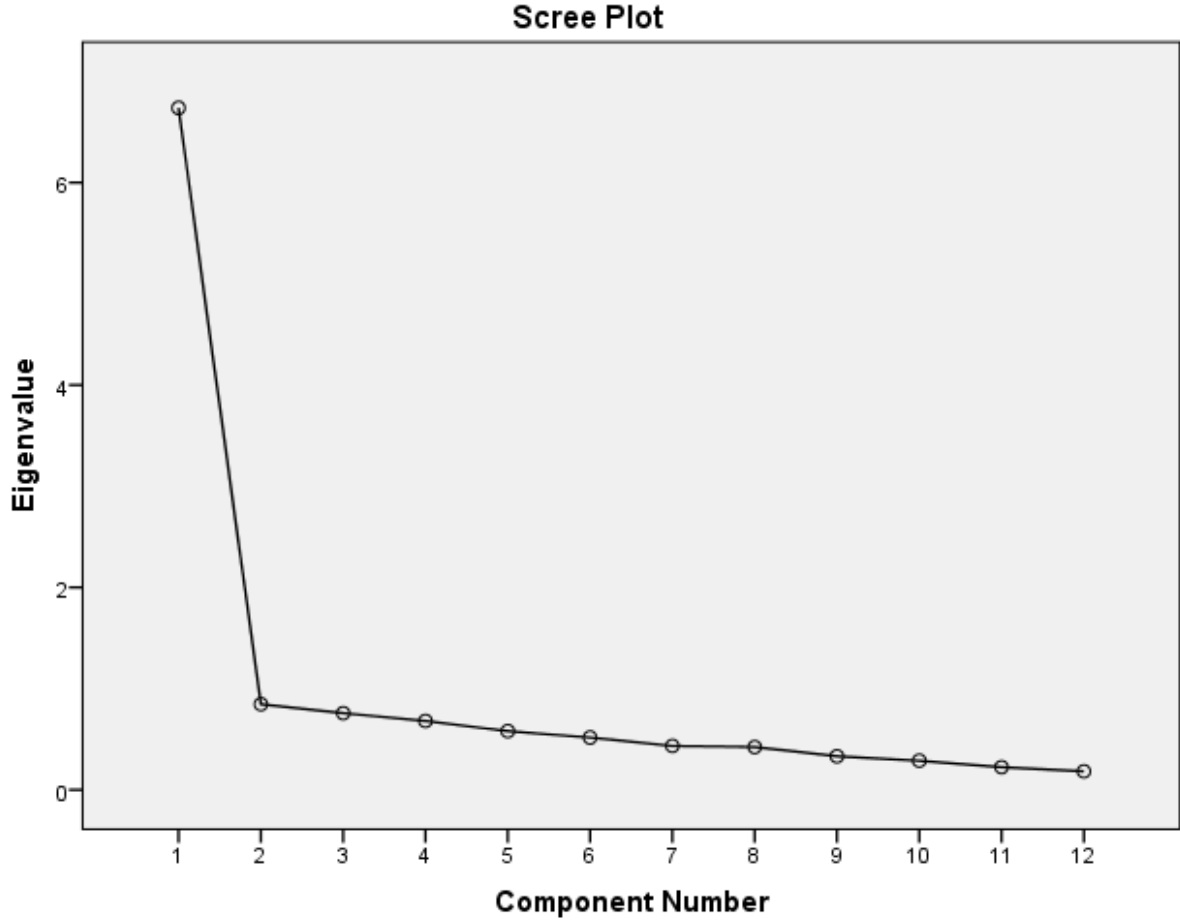
Bir faktörün öz değeri, bu faktör tarafından açıklanan toplam varyansın miktarını temsil etmektedir (Pallant, 20016). Yapılan faktör analizinde öz değeri en az %1 olan ve toplam varyansın en az %5'ini açıklayan bir faktör ortaya çıkmıştır. Bu tek faktörün öz değeri ve açıkladığı varyans aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

2025

Tablo 3. Faktör ve Açıklanan Toplam Varyansa İlişkin Bulgular

Faktör	Özdeğer	Açıklanan Toplam Varyans (%)
Merhamet Doyumu	6,738	56,149

Ölçeğin kaç faktörden oluştuğuna karar verebilmek için yamaç-birikinti grafiğine bakılması önerilmektedir (Pallant, 2016). Yamaç-birikinti grafiği incelendiğinde de Merhamet Doyumu Ölçeğinin tek faktörden oluştuğu görülmektedir.

Grafik 1. Merhamet Doyumu Ölçeği AFA Yamaç-Birikinti Grafığı

Tablo 4. Açıklayıcı Faktör Analizine Göre Tek Boyutun Madde Yük Değerleri ve Faktör ortak Varyansları

Maddeler	Yük Değeri	Faktör Ortak Varyansı
M3 İnsanların ihtiyacını giderdiğimde kendimle gurur duyarım.	,620	,384
M4 Yardım ettiğim kişilerin sevincini düşündüğümde kendimi huzurlu hissederim.	,744	,554
M5 İnsanlara destek olduğumda kendimi güçlü hissederim.	,712	,507
M6 Acı çeken insanlarla ilgilendiğimde kendimi huzurlu hissederim.	,686	,471
M7 İnsanlara şefkat gösterdiğimde vicdanen rahat olurum.	,743	,552
M8 İnsanlara yardım ettiğimde yaşama sevincim artar.	,846	,715
M9 İnsanlara nezaket gösterdiğimde mutlu olurum.	,757	,573
M10 Muhtaç insanlarla ilgilendiğimde kendimi enerjik hissederim.	,764	,583
M11 İnsanlara yardımcı olduğumda moralim yüksek olur.	,810	,656

M12 Yaptığım yardımın işe yaradığını gördüğümde kendimi başarılı hissederim.	,659	,434
M13 İnsanlara yardım ettiğimde kendimi iyi hissederim.	,843	,710
M14 İnsanlara merhametli olduğumda kendimi huzurlu hissederim.	,774	,599
Açıklanan toplam varyans: 56,149 KMO: .92 / Bartlett's test: sig=0,00<0,05 X ² : 1814,628/df:66		

Faktör analizi uygulanırken faktör yükleri .40 ve üzeri olan maddeler faktöre dahil edilmiş, gerek faktör yük değeri .40'ın altında olan gerekse yüksek iki yük değeri arasındaki farkın .10'dan az olduğu M1 ve M2 maddeleri analiz dışı bırakılmıştır. AFA sonucunda ölçekteki 14 maddeden 2'si çıkarılmış ve kalan 12 madde tek faktör altında toplanmıştır. Elde edilen bu tek faktörlü yapı toplam varyansın %56.14'ünü açıklamıştır. Bu tek faktördeki maddelerin faktör yük değerleri .846 ile .620 arasında değişmektedir. Diğer bir ifadeyle, bu tek faktördeki en yüksek madde yük değeri .846 iken en düşük madde yük değeri .620'dir.

Tablo 4 incelendiğinde Faktör Ortak Varyans değerlerinin .384 ile .715 arasında sıralandığı görülmektedir. Maddelerin ölçülecek özelliği ayırt edebilmesi ve ölçek toplam puanıyla uyumlu olması açısından .30 ve üzeri bir değer yeterli olduğu kabul edilmektedir. Tablo 4'te belirtilen 12 maddenin tamamının ölçek toplam puanı ile yüksek düzeyde ilişkili olduğu ve madde geçerliliğinin sağlandığı ifade edilebilir.

3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

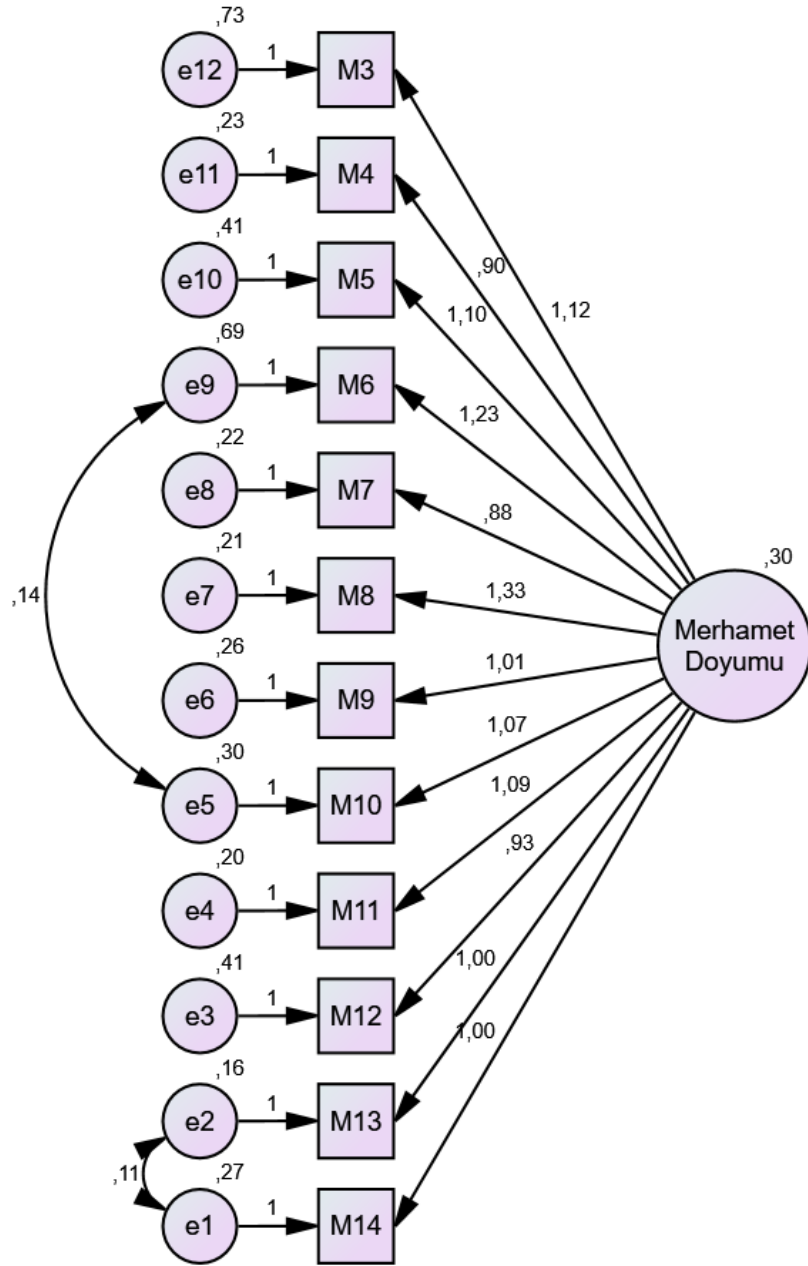
Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucu ortaya konulan modelin uygunluğu doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. DFA önceden seçilen faktör modelinin veriye uyumunun sağlanıp sağlanmadığını değerlendirmek için kullanılan bir analizdir (Plucker, 2003). AFA'yla elde edilen tek boyutlu model için uyum değerleri hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda modelin uyum indeksleri iyi uyum göstermiştir ancak programın önerdiği modifikasyon ile bazı uyum indekslerinde mükemmel uyuma ulaşılmıştır. Hesaplanan modifikasyonlar sonucunda bazı maddelerin (M6-M10, M13-M14) hata kovaryansları arasında önemli düzeyde ilişki olduğu anlaşılmıştır. Tek faktörlü olan modelde bu maddeler arasında gözlenen yüksek hata korelasyonları modele eklenerek model tekrar test edilmiştir. DFA sonuçları Şekil 1'de yer almaktadır.

Her bir uyum indeksi model uyumunun farklı bir yönüyle ilişkili bilgi vermesinden dolayı mümkün olduğunca çok indeks raporlanması önerilmektedir (Crowley ve Fan, 1997). Elde edilen modelin uygunluğu (fit of model); Yakınsama hatalarının kareleri ortalamalarının karekökü (Root Mean Square Error of Approximation; RMSEA), Artıkların kareleri ortalamasının karekökü (Root Mean Square Residual; RMR), Fazlalık uyum indeksi (Incremental Fit Index; IFI), Karşılaştırılmalı uyum indeksi (Comparative Fit Index; CFI), Normleştirilmiş uyum indeksi (Normed Fit Index; NFI), Görelî uyum indeksi (Relative Fit Index; RFI), Uyum iyiliği indeksi (Goodness of Fit Index; GFI), Düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (Adjusted Goodness of Fit Index; AGFI), Ki-kare (χ^2) uyum indeksi ve χ^2 /Serbestlik Derecesi (S.D.) ölçütleri ile sınanmıştır.

Aşağıdaki tabloda bu çalışmada elde edilen uyum indeksleri ve alanyazına dayalı (Hooper, Coughlan and Mullen, 2008; Hu ve Bentler, 1999; Marsh and Hau, 1996; Miles, Shevlin, 1998; Schumacker and Lomax, 2010; Tabachnick ve Fidel, 2007; Waltz, Strickland and Lenz 2010; Wang and Wang, 2012) kabul edilebilir ve mükemmel uyuma ilişkin indeks kabul sınırları verilmiştir.

Tablo 5. Merhamet Doyumu Ölçeğinin Uyum İndeks Değerleri ve Uyum İndekslerinin Kabul Sınırları

Uyum İndeksleri	Araştırma Bulgusu	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Sonuç
χ^2/sd	2.563	0-2	≤ 5	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	.079	≤ 0.05	≤ 0.08	Kabul Edilebilir Uyum
RMR	.027	≤ 0.05	≤ 0.08	Mükemmel Uyum
IFI	.95	≥ 0.95	≥ 0.90	Mükemmel Uyum
CFI	.96	≥ 0.95	≥ 0.90	Mükemmel Uyum
NFI	.92	≥ 0.95	≥ 0.90	Kabul Edilebilir Uyum
RFI	.90	≥ 0.95	≥ 0.90	Kabul Edilebilir Uyum
GFI	.92	> 0.90	> 0.85	Mükemmel Uyum
AGFI	.88	> 0.90	> 0.85	Kabul Edilebilir Uyum

CMIN=133,269; DF=52; CMIN/DF=2,563; P=,000; RMSEA=,079; CFI=,954; GFI=,924; AGFI=,886; IFI=,955

Şekil 1. Tek Faktörlü Modele İlişkin DFA Sonuçları n= 252, $\chi^2= 133,269$, sd= 52, p<0.001

3.3. Ölçeğin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Merhamet Doyumu ölçeğinin güvenirligi Cronbach's Alpha değeri temel alınarak ölçülmüştür. Merhamet Doyumu ölçeğinin toplam güvenirlilik katsayısı (Cronbach's Alpha) .92 olarak hesaplanmıştır. Merhamet Doyumu ölçeğinin yarı güvenirlilik katsayısı ise .90

olarak bulunmuştur. Cronbach Alpha değerinin ölçek çalışmalarında en az .70 ve üzeri olması gerektiği genel kabul gördüğünden ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Merhamet doyumu, başkasının yaşadığı veya diğer canlının çektiği acının farkında olup bu acıyı hafifletmeye yönelik eylemlerde bulunurken elde edilen olumlu duyguların tümü şeklinde açıklanabilmektedir (Nas, 2021). Bireylerin merhamet doyumlarının artırılması için öncelikle merhamet doyum düzeyinin belirlenmesi ve ölçülmesi gerekmektedir. Bu durum ise merhamet doyumunun geçerli ve güvenilir araçlarla ölçülmesi anlamına gelmektedir. Fakat Türkçe alanyazın incelendiğinde, merhamet doyumunu ölçebilecek herhangi bir ölçme aracının mevcut olmadığı saptanmıştır.

Bu çalışmada geliştirilen Merhamet Doyumu Ölçeği, merhamet doyumu ile ilgili alanyazın ve ölçeklerden yararlanılarak hazırlanmıştır. Yapılan alanyazın taramasında Türkiye’de yetişkinlerin merhamet doyumu düzeylerini belirleyen herhangi bir ölçme aracına rastlanmamıştır. Bu nedenle 14 maddeden oluşan taslak Merhamet Doyumu ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılabilmesi için toplamda 504 yetiştinden toplanan veriler kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği için AFA yapılmıştır. AFA ile değişkenler arası ilişkiler sorgulanarak, yeni bir yapı ortaya konmaya çalışılmıştır. AFA yapıldıktan sonra elde edilen yapının geçerli bir yapı olup olmadığı DFA ile test edilmiştir. Yapılan AFA sonucunda, 14 maddeden 2’si çıkarılmış ve kalan 12 madde tek faktör altında toplanmıştır. Elde edilen bu tek faktörlü yapı toplam varyansın %56,14’ünü açıklamıştır. Tek faktördeki en yüksek madde yük değeri .846 iken en düşük madde yük değeri .620’dir. Madde faktör yük değerlerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Elde edilen bu tek faktörlü yapı DFA ile test edilmiştir. Büyük örneklerde, serbestlik derecesinin χ^2 ’ye oranı da yeterlilik için bir ölçüt olarak kullanılabilir. Bunun için $\chi^2/S.D. \leq 2$ ise mükemmel, $\chi^2/S.D. \leq 5$ ’e kadar olan oranlar da yeterli uyum olarak kabul edilir (Kline, 2005). Bu çalışmada χ^2/sd değeri 1.927 olarak elde edilmiş ve bu değer kabul edilebilir bir uyumun olduğunu göstermektedir. RMSEA değeri için, 0.05 ya da daha küçük değerler mükemmel uyumu (Hu ve Bentler, 1999), 0.08’den küçük değerler iyi uyuma işaret ederken (Jöreskog ve Sörbom, 1993), 0.10 ve daha büyük rakamlar ise zayıf uyuma işaret etmektedir (Browne ve Cudeck, 1993; Tabachnick ve Fidel, 2007). Yapılan DFA analizi sonucunda modelin uygunluğuna ilişkin RMSEA değeri 0.079 olarak bulunmuştur. RMR değerinin 0.05’ten küçük olması mükemmel uyuma işaret ederken, 0.05 ile 0.08 aralığındaki değerler kabul edilebilir sınırdadır (Byrne, 2005; Hu ve Bentler, 1999). Bu çalışmada RMR değeri .027 olarak bulunmuştur. IFI değeri için .95 ve üzerindeki değerler mükemmel uyum olarak kabul edilirken, .90 ve üzerindeki değerler de kabul edilebilir uyum sınırındadır (Bollen, 1989). Bu çalışmada IFI değeri olarak .95 bulunmuştur. CFI değeri için .95 ve üzerindeki değerler mükemmel uyum olarak kabul edilmektedir (Hu ve Bentler, 1999). Bu çalışmada CFI değeri olarak .96 bulunmuştur. NFI değeri için .95 ve üzerindeki değerler mükemmel uyum olarak kabul edilirken (Tabachnick ve Fidel, 2007), .90 ve üzerindeki değerler de kabul edilebilir uyum sınırındadır. Bu çalışmada NFI değeri olarak .92 bulunmuştur. RFI değerinin .95 ve yukarısında olması mükemmel uyumu, .90 ve üzerinde olması da kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Marsh ve Hau, 1996). Bu çalışmada RFI değeri olarak .90 bulunmuştur. GFI uyum indeksi ne kadar büyük olursa yani 1.00’e yakın olursa mükemmel uyuma o kadar yaklaşılmaktadır (Tabachnick ve Fidel, 2007). Bu çalışmada GFI değeri olarak .92 bulunmuştur. AGFI değerinin .90 ve yukarısında olması mükemmel uyumu, .85 ve üzerinde olması da kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003). Bu çalışmada AGFI değeri olarak .88

bulunmuştur. DFA'dan alınan göstergeler, ölçeğin tek boyut ile kabul edilebilir düzeyde açıklanabileceğini göstermektedir.

Elde edilen uyum değerleri ($\chi^2/sd= 2.563$; RMSEA=.079, RMR=.027, IFI=.95, CFI=0.96, NFI=.92, RFI=.90, GFI=.92, AGFI=.88) alanyazına dayalı olarak incelendiğinde, χ^2/sd , RMSEA, NFI, RFI ve AGFI uyum değerlerinin kabul edilebilir uyum değerleri aralığında oldukları, RMR, IFI, CFI ve GFI uyum değerlerinin ise mükemmel uyum değerlerinde oldukları görülmektedir (Hooper, Coughlan and Mullen, 2008; Hu ve Bentler, 1999; Marsh and Hau, 1996; Miles, Shevlin, 1998; Schumacker and Lomax, 2010; Tabachnick ve Fidel, 2007; Waltz, Strickland and Lenz 2010; Wang and Wang, 2012). DFA'dan alınan göstergeler, ölçeğin tek boyut ile bazı uyum indekslerinde mükemmel ve bazılarında ise kabul edilebilir düzeyde açıklanabileceğini göstermektedir. Merhamet Doyumu ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı .92 ve yarı güvenilirlik katsayısı ise .90 olarak bulunmuştur.

Sonuç olarak, bu çalışmada geliştirilen Merhamet Doyumu ölçeğinin AFA ile belirlenen tek faktörden oluşan modelinin DFA ile doğrulandığı belirlenmiştir. Ayrıca, Merhamet Doyumu ölçeğinin iç tutarlılık katsayısının yüksek olduğu bulunmuştur. Toplamda 12 madde ve tek boyuttan oluşan Merhamet Doyumu ölçeğinin yetişkinlerin merhamet doyumunu düzeylerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır. Merhamet Doyumu Ölçeği, 12 maddeden oluşan tek boyutlu, 5'li Likert tipinde bir ölçek olup ölçekte tersten kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 12-60 arasında değişmektedir ve alınan yüksek puanlar Merhamet Doyumunun yüksek olduğuna işaret etmektedir.

KAYNAKÇA

- Adams, R.E., Boscarino, J.A. ve Figley, C.R. (2006) Compassion fatigue and psychological distress among social workers:a validation study. *American Journal of Orthopsychiatry*, 76(1), 103-108. DOI: [10.1037/0002-9432.76.1.103](https://doi.org/10.1037/0002-9432.76.1.103)
- Akdeniz, S. ve Deniz, M. E. (2016). Merhamet ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness And Well-Being*, 4(1), 50-61.
- Akın, A. ve Eker, H. (2012). Duyarlı sevgi ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 75-85.
- Akın, Ü., Akın, A. ve Abacı, R. (2007). Öz-duyarlılık ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 1-10.
- Alkema, K., Linton, J. M. ve Davies, R. (2008). A study of the relationship between self-care, compassion satisfaction, compassion fatigue and burnout among hospice professionals. *Journal of Social Work in End-of-Life & Palliative Care*, 4(2), 101-119. doi: [10.1080/15524250802353934](https://doi.org/10.1080/15524250802353934)
- Ames, M., Salmon, E., Holly, C. ve Kamienski, M. (2017). Strategies that reduce compassion fatigue and increase compassion satisfaction in nurses: A systematic review protokol. *Joanna Briggs Institute Database of Systematic Review and Implementation Reports*, 15(7), 1800-1804. DOI: [10.11124/JBISRIR-2016-003142](https://doi.org/10.11124/JBISRIR-2016-003142)
- Annalakshmi, N. ve Jayanthi, C. (2019). Analysis of compassion fatigue and compassion satisfaction among secondary school teacher. *The International Journal of Analytical and Experimental Modal Analysis*, 11(10), 282-833. <https://www.researchgate.net/publication/338422909>

- Berzoff, J. ve Kita, E. (2010). Compassion fatigue and countertransference: Two different concepts. *Clinical Social Work Journal*, 38, 341-349. doi:10.1007/s10615-010-0271-8
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: Wiley.
- Boyle, D. (2017). Compassion fatigue: The cost of caring. *Wolters Kluwer Health*, 48-51. DOI-10.1097/01.NURSE.0000461857.48809.a1
- Browne, M. W. ve Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural models*. Newbury Park, CA: Sage.
- Byrne, B. M. (2005). Factor analytic models: Viewing the structure of an assessment instrument from three perspectives. *Journal of Personality Assessment*, 85(1), 17-32.
- Chang J., Fresco J. ve Green, B. (2014). The development and validation of the compassion of others' lives scale. *International Journal of Humanities and Social Sciences*, 4(5), 33-42.
- Cho, H., Noh, S., Park, S., Ryu, S., Misan, V. ve Lee, J. S. (2018). The development and validation of the lovingkindness-compassion scale. *Personality and Individual Differences*, 124, 141-144. Doi: 10.1016/j.paid.2017.12.019
- Coetzee, S. K. ve Klopper, H. C. (2010). Compassion fatigue within nursing practice: A concept analysis. *Nursing and Health Sciences*, 12, 235-243. doi: 10.1111/j.1442-2018.2010.00526.x
- Conrad, D. ve Kellar-Guenther, Y. (2006). Compassion fatigue, burnout, and compassion satisfaction among Colorado child protection workers. *Child Abuse & Neglect*, 30, 1071-1080. doi:10.1016/j.chiabu.2006.03.009
- Cosley, B. J., McCoy, S. K., Saslow, L. R. ve Epel, E. S. (2010). Is compassion for others stress buffering? Consequences of compassion and social support for physiological reactivity to stress. *Journal of Experimental Social Psychology*, 46, 816-823. doi:10.1016/j.jesp.2010.04.008
- Coşkun, H., Kavaklı, O., Babayigit, M. ve Chang, J. (2017). The psychometric evaluation of the Turkish version of the compassion of others' lives scale (The COOL). *International Journal of Caring Sciences*, 10(2), 637-646.
- Crowley, S. L. ve Fan, X. (1997). Structural equation modeling: Basic Concepts and applications in personality assessment research. *Journal of Personality Assessment*, 68(3), 508-31.
- Curtis, K., Horton, K. ve Smith, P. (2012). Student nurse socialisation in compassionate practice: A grounded theory study. *Nurse Education Today*, 32, 790-795. doi:10.1016/j.nedt.2012.04.012
- Çınarlı, T. (2019). *Acil hemşirelerinde merhamet yorgunluğunu etkileyen faktörler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Dasan, S., Gohil, P., Cornelius, V. ve Taylor, C. (2015). Prevalence, causes and consequences of compassion satisfaction and compassion fatigue in emergency care: A mixed-methods study of UK NHS Consultants. *Emergency Medicine Journal*, 32(8), 588-594. doi:10.1136/emered-2014-203671
- Decker, J. T., Brown, J. L. C., Ong, J. ve Stiney-Ziskind, C. A. (2015). Mindfulness, compassion fatigue and compassion satisfaction among social work interns. *Social Work & Christianity*, 42(1), 28-52. ISSN 0737-5778

- Deniz, M. E., Kesici, Ş. ve Sümer, A. S. (2008). The validity and reliability of the Turkish version of the Self-Compassion Scale. *Social Behavior and Personality*, 36(9), 1151-1160.
- DePanfilis, D. (2006). Compassion fatigue, burnout and compassion satisfaction: Implications for retention of workers. *Child Abuse & Neglect*, 30, 1067-1069. doi:10.1016/j.chiabu.2006.08.002
- Dinç, S. ve Ekinci, M. (2019). Merhamet yorgunluğu kısa ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirliği. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11(1), 192-202. doi: 10.18863/pgy.590616
- Fabrigar, L. R., Wegener, D. T., MacCallum, R. C. ve Strahan, E. J. (1999). Evaluating the use of exploratory factor analysis in psychological research. *Psychological Methods*, 4(3), 272-299. doi: 10.1037/1082-989X.4.3.272
- Figley, C. R. (2002). Compassion fatigue: psychotherapists' chronic lack of self care. *Journal of Clinical Psychology*, 58(11), 1433-1441. DOI: 10.1002/jclp.10090
- Gilbert, P. (2009a). Introducing compassion-focused therapy. *Advances in Psychiatric Treatment*, 15, 199-208.
- Gilbert, P. (2009b). The nature and basis for compassion focused therapy. *Hellenic Journal of Psychology*, 6, 273-291.
- Gilbert, P. (2010). *Compassion focused therapy*, CBT Distinctive Features Series. London: Routledge.
- Gilbert, P., McEwan, K., Matos, M. ve Rivis, A. (2011). Fears of compassion: Development of three self-report measures. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 84, 239-255. DOI:10.1348/147608310X526511
- Goetz, J. L., Keltner, D. ve Simon-Thomas, E. (2010). Compassion: an evolutionary analysis and empirical review. *Psychological Bulletin*, 136(3), 351-374. DOI: 10.1037/a0018807
- Grant, H. B., Lavery, C. F. ve Decarlo, J. (2019). An exploratory study of police officers: Low compassion satisfaction and compassion. *Frontiers in Psychology*, 9, 1-5. doi: 10.3389/fpsyg.2018.02793
- Hegney, D. G., Craigie, M., Hemsworth, D., Osseiran-Moisson, R., Aoun, S. Francis, K. ve Drury, V. (2013). Compassion satisfaction, compassion fatigue, anxiety, depression and stress in registered nurses in Australia: Study 1 results. *Journal of Nursing Management*, 22(4), 506-518. DOI: 10.1111/jonm.12160
- Hooper, D., Coughlan, J. ve Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Hu, L.-T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Jarrad, R. A. ve Hammad, S. (2020). Oncology nurses' compassion fatigue, burnout and compassion satisfaction. *Annals of General Psychiatry*, 19(22), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12991-020-00272-9>
- Jazaieri, H., McGonigal, K. M., Lee, I. A., Jinpa, T., Doty, J. R., Gross, J. J. ve Goldin, P. R. (2018). Altering the trajectory of affect and affect regulation: The impact of compassion training. *Mindfulness*, 9(1), 283-293. doi: 10.1007/s12671-017-0773-3.

- Jazaieri, H., McGonigal, K., Jinpa, T., Doty, J. R., Gross, J. J. ve Goldin, P. R. (2014). A randomized controlled trial of compassion cultivation training: Effects on mindfulness, affect, and emotion regulation. *Motivation and Emotion*, 38(1), 23-35. DOI: 10.1007/s11031-013-9368-z
- Jöreskog, K. ve Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural Equation Modeling With The Simplis Command Language*. Chicago, IL: Scientific Software International Inc.
- Kim, H. J., Ha, J. H., ve Jue, J. (2020). Compassion satisfaction and fatigue, emotional dissonance, and burnout in therapists in rehabilitation hospitals. *Psychology*, 11, 190-203. <https://doi.org/10.4236/psych.2020.111013>
- Kline, R.B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Press, New York
- Knaak, S., Christie, R., Mercer, S. ve Stuart, H. (2019). Harm reduction, stigma and the problem of low compassion satisfaction: Tensions on the front-lines of Canada's opioid crisis. *Journal of Mental Health and Addiction Nursing*, 3(1), 8-21. DOI: 10.22374/jmhan.v3i1.37
- Leiberg, S., Klimecki, O. ve Singer, T. (2011). Short-term compassion training increases prosocial behavior in a newly developed prosocial game. *PLoS ONE*, 6(3), 1-10. doi:10.1371/journal.pone.0017798
- Li, A., Early, S. F., Nahrer, N. E., Klaristenfeld, J. L. ve Gold, J. I. (2014). Group cohesion and organizational commitment: Protective factors for nurse residents' job satisfaction, compassion fatigue, compassion satisfaction, and burnout. *Journal of Professional Nursing*, 30(1), 89-99. doi: 10.1016/j.profnurs.2013.04.004
- Marsh, H. W. ve Hau, K. T. (1996). Assessing goodness of fit: Is parsimony always desirable? *The Journal of Experimental Education*, 64(4), 364-390.
- Martin-Cuellar, A., Atencio, D. J., Kelly, R. J. ve Lardier, D. T. (2018). Mindfulness as a moderator of clinician history of trauma on compassion satisfaction. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 26(3), 358-368. DOI: 10.1177/1066480718795123
- Meyer, R. M. L., Li, A., Klaristenfeld, J. ve Gold, J. I. (2015). Pediatric novice nurses: Examining compassion fatigue as a mediator between stress exposure and compassion satisfaction, burnout, and job satisfaction. *Journal of Pediatric Nursing*, 30(1), 174-183. doi: 10.1016/j.pedn.2013.12.008
- Miles, J. ve Shevlin, M. (1998). Effects of sample size, model specification and factor loadings on the GFI in confirmatory factor analysis. *Personality and Individual Differences*, 25(1), 85-90.
- Milliard, B. (2020). The role of compassion satisfaction. DOI:10.1016/B978-0-12-817872-0.00012-4.
- Nas, E. (2020). Bir metafor araştırması: Yetişkinlerin merhamet kavramına ilişkin algıları. *Euroasia J Sov Sci Humanit*, 7(7), 63-77. <http://dx.doi.org/10.38064/eurssh.139>
- Nas, E. (2021). Pozitif psikolojide güncel bir kavram: Merhamet doyumunu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13(4), 668-684. doi: 10.18863/pgy.852636
- Nas, E. ve Sak, R. (2020). Merhamet ve merhamet odaklı terapi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 64-84. Doi: 10.18026/cbayarsos.525744

- Nas, E. ve Sak, R. (2021). A new compassion scale for children and its psychometric properties. *Child Psychiatry & Human Development*, 52(3), 477-487. <https://doi.org/10.1007/s10578-020-01034-0>
- Neff, K. (2003). The development of validation of a scale to measure self compassion. *Self and Identity*, 2(3), 223-250. DOI: 10.1080/15298860390209035
- Neville, K. ve Cole, D. A. (2013). The relationships among health promotion behaviors, compassion fatigue, burnout, and compassion satisfaction in nurses practicing in a community medical center. *The Journal of Nursing Administration*, 43(6), 348-354. doi: 10.1097/NNA.0b013e3182942c23
- Pallant, J. (2016). *SPSS Survival Manual. A step by step guide to data analysis using IBM spss*. Berkshire: Open University Press.
- Papazoglou, K., Koskelainen, M. ve Stuewe, N. (2019). Examining the relationship between personality traits, compassion satisfaction and compassion fatigue among police officers. *SAGE Open*, 1-13. <https://doi.org/10.1177/2158244018825190>
- Phelps, A., Lloyd, D., Creamer, M. ve Forbes, D. (2009). Caring for carers in the aftermath of trauma, *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 18(3), 313-330. DOI: 10.1080/10926770902835899
- Plucker, J. A. (2003). Exploratory and confirmatory factor analysis in gifted education: examples with self-concept data, *Journal for the Education of the Gifted*, 27(1), 20-35.
- Polat, F. N. ve Erdem, R. (2017). Merhamet yorgunluğu düzeyinin çalışma yaşam kalitesi ile ilişkisi: sağlık profesyonelleri örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 291-312.
- Pommier, E. A. (2011). *The compassion scale*. Dissertation Abstracts International Section A: *Humanities and Social Sciences*, 72, 1174.
- Radey, M. ve Figley, C. (2007). The social psychology of compassion. *Clinical Social Work Journal*, 35, 207-214. DOI 10.1007/s10615-007-0087-3
- Sacco, T. L. ve Copel, L. C. (2017). Compassion satisfaction: A concept analysis in nursing. *Nurs Forum*, 1-8. <https://doi.org/10.1111/nuf.12213>
- Sacco, T. L., Ciurzynski, S. M., Harvey, M. E. ve Ingersoll, G. L. (2015). Compassion satisfaction and compassion fatigue among critical care nurses. *Critical Care Nurse*, 35(4), 32-44. doi: <http://dx.doi.org/10.4037/ccn2015392>
- Sarıçam, H. ve Erdemir, N. (2019). Şefkat-Merhamet Ölçeği'nin ilk psikometrik bulguları. 3. *Uluslararası Eğitim ve Değerler Sempozyumu-ISOEVA E-Kitabı* (s.152-163) içinde. İstanbul, Türkiye. DOI: doi: 10.13140/RG.2.2.18792.01288
- Sayar, K. ve Manisalıgil, A. (2016). *Merhamet devrimi*. (3.Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Schumacker, R. E. ve Lomax, R. G. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. New Jersey: Taylor & Francis, 1-8.
- Slocum-Gori, S., Hemsworth, D., Chan, W. WY, Carson, A. ve Kazanjian, A. (2011). Understanding compassion satisfaction, compassion fatigue and burnout: A survey of

- the hospice palliative care workforce. *Palliative Medicine*, 27(2), 172-178. DOI: 10.1177/0269216311431311
- Sprecher, S. ve Fehr, B. (2005). Compassionate love for close others and humanity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22, 629-652. DOI: 10.1177/0265407505056439
- Stainfield, M. H. ve Baptist, J. (2019). Compassion satisfaction among cam counselors: A pilot study. *Journal of Experiential Education*, 1-19. <https://doi.org/10.1177/1053825918824617>
- Stamm, B. H. (2005). *The ProQOL Manual: The Professional Quality of Life Scale*. Baltimore: Sidran Press. <http://compassionfatigue.org/pages/ProQOLManualOct05.pdf>
- Stamm, B. H. (2002). *Measuring compassion satisfaction as well as fatigue: Developmental history of the compassion satisfaction and fatigue test*. In: Figley, C.R. (Ed.) *Treating Compassion Fatigue* (pp. 107–119). New York, NY: Brunner-Routledge.
- Stamm, B.H. (2010). *The Concise ProQOL Manual*. Pocatello, ID: ProQOL.org
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics* (5th ed.) Boston: Allyn and Bacon.
- Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük. (2020). <http://www.tdk.org.tr> Erişim Tarihi: 20.03.2020.
- Vivino, B. L., Thomson, B. J., Hill, C. E. ve Ladany, N. (2009). Compassion in psychotherapy: The perspective of therapists nominated as compassionate. *Psychotherapy Research*, 19(2), 157-171. DOI: 10.1080/10503300802430681
- Waltz, C. F., Streikland, O. L. ve Lenz, E. R. (2010). *Measurement in Nursing and Health Research*. New York: Springer Publishing Company.
- Wang, J. ve Wang, X. (2012). *Structural Equation Modeling: Applications Using Mplus: methods and applications*. West Sussex: John Wiley & Sons.
- Williams, C. R. (2008). Compassion, suffering and the self a moral psychology of social justice. *Current Sociology*, 56(1), 5-24. DOI: 10.1177/0011392107084376
- Yeşil, A., Ergün, Ü., Amasyalı, C., Er, F., Olgun, N. N. ve Aker, A. T. (2010). Çalışanlar için yaşam kalitesi ölçeği Türkçe uyarlaması geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 47, 111-117. DOI: 10.4274/npa.5210
- Young, J. L., Cicchill, V. J. ve Bfressler, S. (2011). Compassion satisfaction, burnout, and secondary traumatic stress in heart and vascular nurses. *Critical Care Nursing Quarterly*, 34(3), 227-234. doi: 10.1097/CNQ.0b013e31821c67d5